رسالهٔ مشهد نامه

المسمی به

تحفة الطوسیه

(از تألیفات)

آقای حاج شیخ عباس قمی

دامت برکاته

بدستور

حاجی سید احمد کتابچی

مدیر کتابفروشی اسلامیه

هذا

رساله مشهد

نامه مسمی به تحفة الطوسیة

از تألیفات عالم جلیل

حضرت آقای

حاجی

شیخ عباس قمی دامت برکاته

آقای حاج سید احمد کتابچی مدیر کتابفروشی اسلامیه طبع کردند

حسب الفرموده

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله فالق الحب والنوی خالق الارض والسماء والصلوة
والسلام علی النبی المصطفی وعلی آله ائمة الهدی ومصابیح
الدجی وبعد چون رساله شریفه تحفة الطوسیه که از
تالیفات شریفه حضرت حبر علیم ومحدث فخیم آقای
حاج شیخ عباس قمی دامت برکاته است کتابی مفید برای
زائرین آستان قدس حضرت ثامن الائمه علیه وعلی آبائه
وابنائه المعصومین الف سلام وتحیه ودر نظر اهل نظر بسیار
ذی قیمت بود ونسخ طبع اول آن نایاب شده این حقیر

طلباً لمرضات الله ورجاء لمثوباته اقدام بتجدید این نسخه شریفه
نموده که نسخ آن زیاد و بیشتر در دسترس زائرین باشد
شاید که این ناچیز را هم در موقع زیارت بدعاء طلب
مغفرت یاد و شاد فرمایند

العبد فقیر محمد تقی بن یوسف حاتمی

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد چنین گوید
این بنده شرمنده عباس بن محمد رضا القمی عفی الله عنهما
روزی در مجلسی بودم که یکی از دوستان اظهار داشت که
شخصی از اهل خیر در این مقام بر آمده که چند صفحه که مشتمل باشد
بر چند زیارت حضرت امام رضا علیه السلام طبع کند و به
آن روضه منوره نماید بنظر شما چه زیارتی خوبست انتخاب کند
من گفتم که زیارت معروفه آنحضرت منقول از محمد بن الحسن
بن بابویه و صلوات مختصر وارده بر آنحضرت و زیارت جامعه و امین الله
خوبست و زیارت جامعه بنحوی که سید اجل نقاد مرحوم میرزا

در کتاب اربعه الایام نقل کرده چون نسخه اش کم است اگر طبع شود نسبه خوبست فرمودند شما ترتیب آنرا بدهید که ما اراده داریم آنرا طبع کنیم احقر بملاحظه اینکه بهره از ثواب آن نسخه بمن عاید شود بر آن اقدام کردم بعضی مطالب هم که بسیار مناسبت که مختصری از مجلد دوم مطلع الشمس که در شرح بنای حرم مطهر و ابنیه و اماکن متعلقه بآن آستان شریف است بآن منضم کنم تا زائرین را بصیرت افزوده و از بعضی استفادات بی بهره نماند امید که زائران آن روضه مطهره این مجرم روسیاه را در حال حیات و ممات از دعا فراموش نفرمایند والله المستعان

بسم الله الرحمن الرحیم

و به نستعین

بدانکه سناباد بلده کوچکی بوده است از طوس و حمید بن
قحطبه که حاکم این ولایت بوده از جانب هرون الرشید
در سناباد عمارت و باغی داشته و چون هرون
در طوس درگذشت در خانه حمید مدفون گشت عبدالله مامون قبه
بر فراز قبر او بساخت آن قبه به قبه هرونیه مشهور شد و چون حضرت

امام رضا علیه السلام در طوس شهید شد آنحضرت را در قبه
هرونیه دفن کردند و اینکه در افواه شهرت دارد که قبه
اولیه را اسکندر ذوالقرنین افراخته یا چهار دیواری در
این محل ساخته مستند صحیح بر آن دیده نشده بلی از بعضی
روایات استفاده میشود که سناباد را ذوالقرنین آباد
کرده چنانچه در ورد است «تدفن بمدینة بناها العبد
الصالح الاسکندر ذوالقرنین بلدة بارض طوس یقال لها
سناباد بضعة منی» و آنچه از تتبع کتب و سیر بدست
میاید اینستکه قبه مبارکه حرم امام ثامن علیه السلام چهار بار
بدست چهار بانی عمارت شده بتحمل سه ویرانی اول
قبه هرونی است که قبل از ارتحال آنحضرت بامر مامون ساخته شده

و در روایت است ثم دخل علیه السلام دار حمید بن قحطبه
الطائی و دخل القبة التی فیها قبر هرون الرشید
گویند این بنای با هو بر بعضی از دیالمه بپاره از ترئینات
مزین نموده و این بود تا آنکه امیر سبکتگین برانداخت
و ظاهر انشاء آن تعصب دینی بوده پس چند سال روضه
آن بزرگوار خراب افتاده از خوف مخالفین کسی باعادت
آن عمارت نمی پرداخت تا آنکه یمین الدوله سلطان محمود
پسر ناصر الدین سبکتگین حضرت امیر المؤمنین صلوات الله
و سلامه علیه را در خواب دید که فرمودند تا چند این چنین خواهد
ماند محمود دانست که مقصود از مشهد حضرت امام رضا است
همینکه بیدار شد مشغول گردید بعمارت آن بمباشرت حاکم

نیشابور دبارگاهی نیک پرداخت وقبه بلندتر افراخت

قال ابن الاثیر فی الکامل وجدد سلطان محمود عماره

المشهد بطوس الذی فیه قبر علی بن موسی الرضا علیه السلام

والرشید واحسن عمارته وکان ابوه سبکتکین اخربه وکان

اهل طوس یوذون من یزوره فمنعهم من ذلک وکان

سبب ذلک انه رای امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام

فی المنام وهو یقول له الی متی هذا فعلم انه یرید امر المشهد فامر

بعمارته همانا این بنا بتاثیر او در تطرقات قبایل غز ساخته

ویرانی پدید آمد پس در عهد سلطان سنجر سلجوقی شرف الدین

ابوطاهر قمی عامل مرو آنرا اصالة از مال خود یا وکالة از جانب

سلطان سنجر عمارت نمود و این بنا را در فتنه چنگیز و یورش تولیخان

ویرانی بسیار طاری گردید چه تولیخان بعد از فتنهٔ چنگیز بعد

قتل اهل نیشابور بطوس رفته روضهٔ مقدسهٔ حضرت رضا

علیه السلام و آبادانی آن ناحیه را نیز منهدم ساخت

چنانچه ابن ابی الحدید در شرح نهج البلاغه در ذکر فتنهٔ تتار

گوید : ثم عمدوا الی طوس فنهبوها وقتلوا اهلها وخربوا

المشهد الذی به علی بن موسی الرضا والرشید هرون بن

المهدی وساروا الی هراة - وهم ابن اثیر جزری گوید

فلما فرغوا من ذلک سیروا طائفةً منهم الی طوس

ففعلوا بها کذلک ایضاً وخربوها وخربوا المشهد الذی فیه

علی بن موسی الرضا والرشید حتی جعلوا الجمیع خراباً ثم ساروا

الی هراة - پس دیگر تعمیر آن بنا بر آنچه از تواریخ استنباط

میشود بدست ارکان دولت سلطان محمد اولجایتو اولین

شیعه شعبه مغول شده است چه آنکه در سال ۷۳۴ که

قاضی شمس الدین بن بطوطه طنجی از جام بطوس آمده حرم مطهر معمور

شده بود چنانچه خود او تصریح کرده شده فی قوله

والمشهد المکرم علیه قبة عظیمة فی داخل زاویة تجاورها

مدرسة ومسجد وجمیعها ملیح البنا مصنوع الحیطان بالقاشی

وعلی القبر دکانة خشب ملبسة بصفایح الفضة وعلیه قنادیل

فضة معلقة وعتبة باب القبة فضة وعلی بابها ستر حریر مذهب

وهی مبسوطة بانواع البسط وازاء هذا القبر قبر هرون الرشید الخ

و دیگر از تاریخ ۷۳۴ سنه بعد دیده و شنیده نشده که خرابی و

انهدامی بران قبه وارد شده باشد مگر در عهد صفویه که زلزله

آن را خراب کرد چنانچه بآن اشاره خواهد شد و در ۲۵ ذی حجه

سنه ۱۰۰۶ شاه عباس اول وارد مشهد مقدس گردیده دید حرم مطهر را

که عبد المؤمن خان اوزبکی غارت کرده و سوای مجر طلا دیگر چیزی

در آنجا نگذاشته و در ۲۸ ذی حجه از مشهد بهرات رفته

هرات را استرداد کرده بعد از نظم آنجا رجعت بمشهد نموده یکماه

در آنجا توقف نمود و صحن مقدس را مرمت کرد و خدام بقعه

مبارکه را احسان و رعایت فرموده معاودت بعراق فرمود

و در اواخر سنه ۱۰۰۸ مجدداً شاه عباس بمشهد مقدس رفته قرب سه ماه

در آنجا گذرانید و خدمت خادمباشی گری آستانه مقدسه را

خود متقلد و مشغول بود چنانکه شبی با مقراض سر شمعها را

میگرفت شیخ بهائی علیه الرحمه این رباعی را بالبدیهه انشاد کرد

پیوسته بود ملایک علیین	پروانه شمع روضه خلد برین
مقراض باحتیاط زن ای خادم	ترسم ببری شهپر جبریل امین

پیاده مشرف شدن شاه عباس بمشهد

در سنه ۱۰۱۰ نذر نیکه شاه عباس کرده بود که پیاده بمشهد رود پیاده مشرف بمشهد گردید صاحب تاریخ عالم آرا این اشعار را در این باب نگاشته

غلام شاه مردان شاه عباس	شه والا گهر خاقان امجد
بطوف مرقد شاه خراسان	پیاده رفت با اخلاص بیحد

و چون بمشهد مقدس رسید صحن باصفا را وسعت داده و ایوان علیشیر که درگاه روضه متبرکه از آنجا بوده و در یک گوشه صحن اتفاق افتاده بود و بدنما بود در وسط قرار داده

و ایوانی مقابل آن در طرف دیگر ساخت و خیابانی از دروازه
عراق شهر تا شرقی طرح کرده که از هر طرف به صحن رسیده
از میان ایوانها بگذشت و چشمه ها و قنوات احداث کرده
بشهر آورده و نهری از میان خیابان و حوضی بزرگ در وسط
صحن احداث نمود که آب از حوض گذشته بخیابان شرقی
جاری شود و در بناهای مذکور کتیبه ها بخط میرزا محمدرضای
صدر الکتاب و علیرضای عباسی و محمدرضای امامی مرسوم شده
و هم شاه عباس قبه مطهره را بطلا تذهیب کرده چنانچه در
کتیبه قبه مطهره بآن اشاره شده و صورت آن کتیبه چنین است
بسم الله الرحمن الرحیم من عظائم توفیق الله سبحانه ان
وفق السلطان الاعظم مولی ملوک العرب والعجم صاحب

النسب الطاهر النبوی و الحسب الباهر العلوی ترابُ

عتبه ام خدام هذه الروضة المنورة الملکوتیه مروج آثار

اجداده المعصومین السلطان ابن السلطان ابو المظفر شاه

عباس الحسینی الموسوی الصفوی بهادر خان فاستسعد بالمجیّ

ماشیا علی قدمیه من دار السلطنه اصفهان الی زیارة

هذه الحرم او شرف و قد تشرف بزینة هذه العتبه

من خلص ماله فی سنة الف و عشر و تم فی سنة الف و

ستة عشر و در غ ل ۱۰۸۴ زلزله عظیمی در خراسان

واقع شد که بسبب آن خانه‌های بسیار خراب شده جماعتی

هلاک شدند و بسیاری بصحرا رفتند و هم دران زلزله

قبه چاهار با بناهای مسجد جامع خراب گردید و در سنه ۱۰۸۶

شاه سلیمان صفوی آن قبه مبارکه را تجدید کرده اشاره

باین شده در کتیبه واقعه در چهار ترنجی که در اطراف قبه

منوره است وصورت آن که املاء محقق خونساری است

اینست : من میامن منن الله سبحانه الذی زین السماء

بزینة الکواکب ورصّع هذه القباب العلی بدرر الدراری

الثواقب ان اسعد السلطان الاعدل الاعظم والخاقان

الافخم الاکرم اشرف ملوک الارض حسبا ونسبا واکرمهم

خلقا وادبا مروّج مذهب اجداده الائمة المعصومین ومحیی

مراسم آبائه الطیبین الطاهرین السلطان بن السلطان

بن السلطان شاه سلیمان الحسینی الموسوی الصفوی

بهادرخان شیّد هذه القبة العرشیة الملکوتیة

وزینها وتشرف بتجدیدها وتحسینها اذ تطرق الیها الاختلال

وسقطت لبنتاتها الذهبية التي كانت تشرق كالشمس

في رابعة النهار بسبب حدوث الزلزلة العظيمة في هذه

البلدة الطيبة الكريمة في سنة اربع وثمانين والف

وكان هذا التجديد الجديد سنة ست وثمانين والف

كتبه محمد رضا الامامي

ذکر روضه مقدسه رضویه وابنیه متعلقه بآن

حرم مطهر تقریبا در وسط شهر واقعست بهاٴیت تربیع وابنیه

چند بآن احاطه نموده وشرح دخول وخروج حرم

مطهر از این قسم است چون از در طلای پیش روی

که درسمت جنوب واقع شده بیرون آیند داخل

دار الحفاظ میشوند از دار الحفاظ بطرف دست راست

از سمت مغرب باشد بیرون رفتن وارد دار السیاده
میشوند و در اینجا دو راه خروج است یکی سمت جنوب که بمسجد
گوهرشاد میرود و دیگر بسمت شمال از زیر پرده سقاخانه ایوان
طلا بصحن عتیق منتهی میشود و راه دیگر خروج از حرم از
پشت سر مبارک توحید خانه داخل شده به ایوان طلا
رفته وارد صحن کهنه میشوند راه سیم از در پائین پا داخل
گنبد حاتم خان شده از انجا بخط مستقیم بدار السعاده رفته
از انجا با یوان طلای صحن جدید میرسند و از طرفین ایوان
بیرون میروند

صورت بعضی کتیبه های حرم مطهر

در دو در دیوازه در پیش روی مبارک این عبارات بوده دی

کاشی چینی مانند بسیار ممتاز بخط ثلث برجسته کتیبه شده است

بسم الله الرحمن الرحیم هذه الروضة المقدسة المکرمة المطهرة

لمولینا الامام المعصوم الشهید المظلوم الرضا علی بن الکاظم

موسی بن الصادق جعفر بن الباقر محمد بن زین العابدین

علی بن الشهید بکربلا حسین اخ الحسن بن علی بن ابیطالب

امیر المؤمنین وامام المتقین ووصی رسول رب العالمین محمد

بن عبد الله بن عبد المطلب صلواة الله علیه وعلی آله

الطیبین الطاهرین واصحابه المنتجبین ورحمة الله وبرکاته

من عمل العبد المذنب الراجی رحمة ربه مولی الامام علیه الصلوة

والسلام علی بن محمد المقری غفر الله له) ودر ذیل آن

رقم شده ضعیف عباد الله محمد بن ابی طاهر بن ابی الحسن

بعد مائة و شصت و هفت فی تاریخ غره شهر جمادی الاولی سنه

اثنی عشر و ست ماغفر الله له و لوالدیه و لجمیع المؤمنین و المؤمنات

بمحمد و عترته الطاهرین و در پیشانی همین درب مقدس نوشته

ابو نواس در مدح حضرت رضا علیه السلام است

مطهرون نقیات جیوبهم	تجری الصلوة علیهم اینما ذکروا
من لم یکن علویا حین تنسبه	فما له من قدیم الدهر مفتخر
الله لما بری خلقا فاتقنه	صفاکم و اصطفاکم ایها البشر
فانتم الملأ الاعلی و عندکم	علم الکتاب و ما جاءت به السور

تقرب بهذه العماره العبد الضعیف الذلیل المحتاج الی

رحمة الله تعالی مولی ال محمد عبد العزیز بن آدم بن ابی نصر

القمی حشره الله معه و مع آله و نیز در دو دری که کاشی

سطر فوق نوشته قال رسول الله صلی الله علیه و آله

یا علی انا مدینة الحکمة و انت بابها ...

یا علی انا نذیر امتی و انت هادیها الی آخر و بخط کوفی

در کتیبه دور در نوشته ان فی ذلک لایات للمتوسمین

سبحان الله آناء اللیل الخ در حرم مطهر بالای ازاره

در دوره بر روی کاشی های چینی بسیار ممتاز کتیبه ایست

برجسته از سوره انا فتحنا مقداری و از هل اتی مقداری

بتاریخ اثنین من جمادی الاخری سنه ستین و سبعمائه هجریه

در خشتهای کاشی های ازاره دور روضه مقدسه که اغلب

به شکل مسدس است بعضی از احادیث و آیات و کلمات

قصار حکمیه نبویه و علویه بخط نسخ عربی رسم شده است

که اگر کسی آنها را در رساله جمع کند رساله نافعه میشود و عبا

تاریخ داره بعضی پانصد و چیزی و بعضی ششصد ۶۱۲ و بعضی ۷۶۰

و از این تواریخ معلوم میشود بخو یقین که قدیمه کدام از ثانیه

سادسه و سابقه و ثانیه داخل آن روضهٔ مطهره تزیین یافته

و در کتیبهٔ محراب پیش روی مبارک نوشته آیه ان الحسنات

یذهبن السیئات و آیه قد نری تقلب وجهک فی السماء

و بخط کوفی بسم الله الرحمن الرحیم آمن الرسول الآیه و بعضی

احادیث در فضیلت زیارت صاحب آن قبر مطهر و آیه

ان الله و ملائکته و آیه شهد الله و در محرابی که قریب این

محراب است در کتیبهٔ آن نوشته آیه انما ولیکم الله و رسوله

و آیه لا تتخذوا الذین اتخذوا دینکم و آیه اقم الصلوة

لدلوک الشمس و آیه شهد الله بخط کوفی و شهادتین و آیات

اول قد افلح المؤمنون و آیه آمن الرسول و سجاده بالای ایه العظیم

وسجده وکن فی صلوتک خاشعا و در محراب صفه بالا

سر مبارک نوشته ایه اقم الصلوة لدلوک الشمس و آیه

شهد الله و پنج آیه آل عمران ان فی خلق السموات

والارض و حدیث حب علی حسنة و انا مدینة العلم

و حدیث منزلت و غدیر کتیبه بالای حرم که منتهی الیه

چهار دیوار حرم مبارکست سوره سبح لله نوشته شده بخط

ثلث برقم خطاط مشهور علیرضای عباسی که تا بحال حدود

سیصد سال است و در میان ترنجهائی که در دیوارهای چهار

طرف حرم است احادیثی است در فضیلت حضرت امیر المؤمنین

و فاطمه و حسنین علیهم السلام و فضیلت زیارت امام رضا علیه السلام

و در پیشانی در پیش روی مبارک زر مطلا نوشته لقد تشرف

بذ بسبب روضة الرضوية التي تمنى العرش ان يبابه

وارواح المقدس تخدم جنابه السلطان نادر الافشار رحمه الله

الملک الغفار سنة ۱۱۵۵ بعد از ان نوشته ثم بمرور الاعوام

ظهر عليها الاندراس فامر السلطان ناصرالدين شاه قاجار خلد الله ملكه

بالتزيين بالزجاجة والبلور لتصير نوراً على نور و دور ازاره

تمام و در حرم زیر آینه کاری بر ردی سنگ مرمر قصیده بنظم

دبیرالملک فراهانی میرزا محمد حسین حسینی و خط میرزا حسین قلی

خوشنویس حجاری شده که مطلعش اینست تبارک الله ازین

روضه همایون فر که برتر از دو جهانست نزد اهل نظر

آخرش اینست نوشت کلک دبیر از برای تاریخش که

نصب شد گوئی در حریم کعبه حجر اکتیبه های ابواب حرم مطهر

در طلای پیش روی حدیث انا مدینة العلم و حدیث من زارنی

فی مکة البقیعه کان کمن زار رسول الله و آیه نور در ترنجهای

آن ثبت است و بر چهارچوب آن آیات هل اتی آن و در

مقدم چهارچوب چهار شعر از اشعار خواجه نصیر طوسی در فضیلت باشد

حضرت امیر مومنان علیه السلام

لو ان عبداً اتی بالصالحات غداً	وود کل نبی مرسل وولی
وصام ما صام صوام بلا ملل	وقام ما قام قوام بلا کسل
وعاش فی الدهر الافا مؤلفة	عار من الذنب معصوم بلا زلل
فلیس فی الحشر یوم البعث ینفعه	الا بحب امیر المومنین علی

و در بالای چهارچوب قال الله تعالی جنات عدن

ویحلّون فیها من اساور من ذهب ولؤلؤاً ولباسهم فیها

حریر در طلای پائین پای مبارک باین اشعار مطرز شده

صلّ یارب علی شمس الضحی	احمد المختار نور الثقلین
وعلی نجم العلی بدر الدجی	من علیه الشمس ردت مرتین
وبسیفین ورمحین غزا	وله الفتح ببدر وحنین
وعلی الزهراء مشکوة الضیا	کوکب العصمة ام الحسنین
وشهیدین سعیدین هما	للرسول المجتبی قرة عین
وعلی الباقر مقباس الهدی	وعلی الصادق حقاً دون مین
وعلی الکاظم موسی والرضا	شمس طوس وضیاء المشرقین
وابی جعفر الثانی التقی	مطلع الجود سراج الحرمین
وعلی الهادی علیّ والزکی	وعلی المهدی ختم الصالحین

نور حق بغیت دی علی به	عجل الله طلوع النیرین
هم از اعیبه به فاح الشنا	هم ریاحین ریاض الجنتین
تعطلب الجنه من رضوانهم	لا ابالی وبها تجبیره و بحین
نظم العبد قوام لهم	صلوات لمعت کالفرقدین
شره الله بآل المصطفی	والجنین لهم دالابوین
عارف لافهام فهم وصافهم	غایة الامجاد و سر العالمین

درب شمشاد - که در درب توحید خانه واقع است بر آن اشعاری از قصیده دعبل نقش شده و خطبه مطوله در ذکر اسامی معصومین علیهم السلام اول آن بعد از بسمله الحمد لله الذی زین سماء النبوة الغراء المصطفویة بزینة الکواکب الزهراء المرتضویة اه

درب الحفاظ - باجنب رواق منتهی دیقبلی حرم مطهر از بنا

گوهر شاد آغا زوجه میرزا شاهرخ بن امیر تیمور گورکان

بانی مسجد گوهرشاد درهایی به تحویلخانه دارد و درهایی بخشخانه آن

و درهایی بدار السیاده و درهایی بکشیکخانه و در مناره طرف آن

قصیده در کتیبه از قاآنی ثبت است که آخرش است

بیت عقلم گفت قاآنی پی تاریخ او مصرعی گویم که هم نامد بدست و هم نشاید

نقشش ارجمند آن مصراع دلکش چیست گفت

گر مریدی جوی از این درگه در سلطان مراد

دار السیاده — بنا عمارت طولانی و از بنیاد ابنیه گوهر

شاد است و در آن مسجدیست مقابل شش گنبد نقره که در طرف

بالای سر است و چون از مسجد گوهرشاد وارد دار السیاده

میشوند در صفه دست راست قبر مرحوم آقا شیخ محمد علی محمود د

و در صفحه دست چپ مرحوم حاج شیخ عبد الرحیم بروجردی

صاحب بدیة الرضویه و شرح قواعد و فرجه متولی باشی

قسم مرحوم آقا سید محمد رضا رضوان الله علیهم است و درباره

قدری از دوار ایستاده بدار الحفاظ میرود و بخط نستعلیق نقشه

نوشته شده که این چند بیت از اوست

سلیمان زمان چشم و چراغ دوده شاهان که کمتر چاکر درگاه

او فغفور و خاقان شد بنا با گرد قصر دلکش از صنع یزدانی

بنای ظلم در روی زمین یکباره ویران شد تزلزل چون

بای عالی بنا افتاد از لرزش سپهر سوخته ها چون چاک

در دلها نمایان شد به تکیه بنایش داد فرمان شاه دین پرور

کف گنجور همت از پیش سیم و زر افشان شد گفت خرد

از زبان قدسیان تاریخ تعمیرش مطاف جن وانس

آباد در عهد سلیمان شد از این اشعار معلوم میشود که در عهد

شاه سلیمان صفوی زلزله بارها ایستاده خرابی وارد آورده

وآن را پادشاه مرمت فرموده و در سنه ۱۲۳۰ رکن الدوله محمد تقی

میرزا حاکم خراسان و سیستان بحکم ناصرالدین شاه دارالسیاده

مبارکه را آینه کاری نموده و صبوری ملک الشعرا که استادانه

مقدمه قصیده بنظم آورده و در این مقام کریم رسم شد

درگهی کائینه اش آئین عرش کبریاست قدسیانرا بر درش پیوسته

روی التجاست الی ان قال الغرض زائینه چون آئینه

گرفت این کاخ قدس بهر تاریخش صبوری تمی از طبع خواست

زین حرم ناگه سروش غیش اندر گوش گفت دیده حق

بین گشا اتمینه تا حق نمانت (مابین دارالسیاده) و ایوان
طلای صحن کهنه بنائیست مربع در زیر گلدسته طلا معروف به
سقاخانه در آن سقاخانه ایست از یکپارچه سنگ مثل حوض
کوچکی و تاریخش ۵۷۷ است چه در کتیبه آن ثبت است
السلطان المعظم شاهنشاه الاعظم الی قوله محمد بن مسعود اعز الله
انصاره بسعی العبد المذنب الراجی الی رحمة الله محمد بن و در زیر
آن کتیبه سطری دیگر است الصاحب الاجل الکبیر الی قوله
بتاریخ اوایل شعبان سنه سبع وسبعین وخمسمائة و در بالای چهارچوب
در شمشادی که در این مکان است و میخواهند از آن داخل دارالسیاده
شوند نوشته امر بتجدید الباب من خالص ماله العبد المذنب الراجی
ناصر الدوله والدین نصرالله بن شمس الدین السجستانی تقبل الله

فی تاریخ سنه خمس و ثلثین و سبعمایه بعمل استاد علی نجار بنا بود و

توحید خانه مبارکه همان عمارتیست که واقعست در پشت سر

و دری دارد بایوان طلای صحن کهنه و یک راه باریکی دارد

بگنبد اللهویردیخان و اصل آن از بناهای مرحوم محدث کاشانی

جناب آخوند ملامحسن فیض میباشد مرحوم میرزا محمد خان سپهسالار

اعظم مرمتی کسبه نمود و گنبد اللهویردیخان در مشرق توحید

خانه و شمال شرقی حرم مطهر واقعست با کمال تانق و استحکام

و حاکی از علو مقام بانی که از امراء دولت صفویه میباشد در کتیبه

آن ولادت و وفات ائمه اطهار علیهم السلام را نوشته اند بجز

حضرت باقرین و موسی بن جعفر علیهم السلام که مسامحه شده و

ذکر نشده و احادیثی هم در صفحهای این مکان شریف

نقش است در فضیلت حضرت رضا علیه السلام و در حدیث کسا

و از گنبد الله وردیخان راهی است بگنبد حاتم خان و گنبد

حاتم خان بناییست در پایین پای حرم مطهر که کسیکه از پایین

بیرون بیاید داخل آن میشود بخط مستقیم میرود تا بدار السعاده میرسد

دار السعاده — اصل عمارتش از بناهای الله یار خان آصف الدوله

است و چون در سنه ۱۳۰۰ که ناصر الدین شاه بمشهد مشرف شد

محمد ابراهیم خان امین السلطان وزیر دربار که در خدمت او بود

در حدود سبزوار فوت نمود جنازه او را بمشهد آوردند و در ضلع

جنوبی دار السعاده بخاک سپردند میرزا علی اصغر خان پسرش بجهة

ترویح روح والدش با آیینه تزیین یافته کرد دار السعاده را

و شرح آن را صبوری ملک الشعرا در قصیده مسطور داشت

در ذیل درآورده و در تاریخش سروده زود رقم کلک صبوری

زینی تاریخش اندر آئینه این بقعه به جبین آمد نور

دیگر آنکه در سمت شمال گنبد اللهوردیخان بنائیست مشتمل

بر دو شاه نشین که آنرا دار الضیافه گویند و مدخل آن از صحن جدید است

با طاق‌نماهائی که از تجاذب دار الضیافه و اما ایوان طلای صحن جدید

پس اصل آن از بناهای فتحعلیشاه است و میرزا محمد حسین حشمة الملک

بامر ناصر الدین شاه تذهیب و مرمت کرد و باطن دار الحفاظ گنبد

عالم خان کشیکخانه خدام است و بالای آن کتابخانه مبارکه است

و نزدیک در توحیدخانه در ایوان طلای صحن عتیق هم دربیست که

بکتابخانه دیگر باز میشود که در آن قرآنهای مجید است و در حرم مطهر

در سمت بالاسر صفه ایست و صفه از آن مسجد بیست و از آن بمسجد لطف

شمال که میرود میرسد بصفه که قبر مرحوم جنت مقام ثقة الاسلام

آقای حاج شیخ حنفلی در آن واقعست پس از آن داخل میشود

بمسجد پشت سر و آن صفه ایست طولانی که یکطرفش میرود بصفه

پشت سر مبارک معروف بصفه شاه طهماسبی و یکطرف دیگرش

میرود به بیرون از حرم و داخل که شدی جلو ضریح مطهر

بالا سر قبه منوره بدنه ضریح است و در ضریح از سمت پیش روی مبارک

که بالای قفل مبارک بخط جلی نوشته است ای داود رد خدعه

من ریاض جنت لکن در طرف پائین بمحض تماشا باشند

دو بیت از مرصع که با مرحوم فتحعلیشاه درست کرده اند دور چهار

چوب نقره که روی آن نصب است یکطرفش نوشته است

سقیاً لطوس و من اضحی بها قطنا   من عترة المصطفی ابقی

لنا حزنا   اعنی ابی الحسن المأمول ان له   حقاً علی کل من

اضحی بها شجنا   و این دو شعر را بعضی از جواری مأمون

در مرثیه حضرت امام رضا علیه السلام گفته و در طرف دیگر این

نوشته شده است   من سره ان یری قبراً برؤیته

یفرج الله عمن زاره کربه   فلیأت ذا القبر ان الله

اسکنه   سلالة من نبی الله منتجبه   و این دو شعرها نیست

که شخصی در حرم مطهر در منام دید که ملکی از آسمان نازل شده و این

دو بیت را بر شاذروان قبر مطهر نوشت   این فقیر عباس قمی

گوید که سالها بود تمنی داشتم که این دو بیت در حرم مطهر ثبت

میگشت تا چند سال قبل که تولیت این آستان ملک پاسبان

بفوض شد به آقای ظهیرالاسلام خدمت ایشان شغاها و کتیبا
عرضه داشتم تا آنکه بامر ایشان این چهار چوب نقره با این ابیات
نصب شد و این یادگار از ایشان باقی ماند صحن عتیق
نصف آن که در سمت گنبد طلای است از بناهای امیر علیشیر
وزیر شاه سلطان حسین بایقرا میباشد و نصف دیگر از بناهای
شاه عباس شغاخانه طلای نادری در وسط این صحن است و
روبروی ایوان طلای نادری شاه عباس ایوانی ساخته و آنرا ایوان
عباسی مینامند و در کتیبه این ایوان و ایوانهای دیگر و درهای
صحن بعضی آیات و احادیث مسطور میباشد بعضی بخط علیرضای
عباسی و بعضی بخط محمد رضای امامی و بعضی بخط میرزا غیاث تبریزی ان
در گلدسته ایوان عباسی بخط ثلث صلوات بر حضرت رسول و ائمه صلوات

علیهم اجمعین نوشته شده و در آخر آن فی ذی قعده الحرام ۱۱۴۵

و در کتیبه گلدسته روی ایوان طلا صلوات بر حضرت رسول

و ائمه علیهم السلام است و در آخرش نوشته کتبها بهاء الدین

محمد الخادم ۱۱۴۵ بعد آیه شریفه ان الله یمسک السموات والارض

صحن جدید — از بناهای مرحوم فتحعلیشاه است و تزیینش در

زمان محمد شاه قاجار چنانچه در بالای ایوان نوشته شده

مسجد گوهرشاد — از ابنیه گوهرشاد آغا زوجه شاهرخ بن امیر تیمور

است و فی الحقیقه صحن جنوبی حرم مطهر محسوب میشود اما کتیبه های

آن در دور گنبد ایوان مقصوره سوره یس است تا کالعرجون

القدیم بخط محمد رضای امامی ۱۰۸۷ نوشته و هم در کتیبه سمت یسار

بخط قدیم است الا اینکه بعمارة هذا المسجد صاحب آثر شده

بقیه

و الرضا و المعظمه گوهرشاد و در بیرون دهنه ایوان کتیبه ایست

بخط بایسنغر بسم الله الرحمن الرحیم انما یعمر مساجد الله الایه

وقال النبی علیه السلام من بنی لله مسجداً بنی الله له بیتاً

بیتاً فی الجنه و نعم قلبی مضمون ، تا اینجا خط بایسنغر است

و از اینجا به بعد تعمیر شده و گویا خط محمد رضای امامی است و در آخر

کتیبه هم مقداری خط بایسنغر است و رقم کرده ، احتیاج الی الله

بایسنغر بن شاهرخ بن تیمور گورگانی فی ۸۲۱ و در سر کتیبه بایسنغر دو سطر

بخط خفی برکاشی معرق با این عبارت نقش گردیده : فی اول شهر الله

المبارک رجب المرجب سنه احدی و عشرین و ثمانمائه و در کتیبه های آن

مسجد بسیار کار آبادان و آرایش و مسجد و جمله و امثال این کلمات بنحو

مخطی بسیار خوب نوشته و این جمله نیز مرقوم است قال النبی علیه السلام

العالم یعرف الجاهل لانه کان جاهلاً قبل و الجاهل لا یعرف العالم
لانه لم یکن عالماً قبل و هم این حدیث را قال النبی ان الارض التی
تتخذ مسجداً اکبره قبل ذلک بسبعین سنة و هی تدعو لمن عمرها
و تحیل و عالمها لموذنها و امامها و هم این حدیث قدسی
قال الله تعالی یا بنی آدم اطیعونی بقدر حوائجکم و اعصونی بقدر صبرکم
علی النار و تزودوا للدنیا بقدر سکونکم فیها و تزودوا للاخرة بقدر
مکثکم و در مسجد مقدس مقابل آن مسجد یک حافظ می نشینند و
قرآن میخوانند سنگ چهارپایه است بخط ثلث خفی سطورات
الفقیر شمس الدین جعفر الموسوی سنه اثنی و ستین و ثمانمائه
در بیان کیفیت زیارت حضرت امام رضا علیه السلام - ذکر اذان
و خولی که در حجره های شریفه خوانده میشود (۱۰)

بسم الله الرحمن الرحيم اللهم انى وقفت على باب

بيت من بيوت نبيك صلواتك عليه وآله وقد

منعت الناس ان يدخلوا الا باذنه فقلت يا ايها

الذين آمنوا لا تدخلوا بيوت النبى الا ان يؤذن لكم

اللهم وانى اعتقد حرمة صاحب هذا المشهد الشريف

فى غيبته كما اعتقده فى حضرته واعلم ان رسولك

وخلفائك احياء عندك يرزقون يرون مقامى

ويسمعون كلامى ويردون سلامى وانك حجبت

عن سمعى كلامهم وفتحت باب فهمى بلذيذ

مناجاتهم وانى استاذنك يا رب اولا واستاذن

رسولك صلواتك عليه وآله ثانيا واستاذن

خَلیفَتِکَ الاِمامِ المَفرُوضِ عَلَیَّ طاعَتُهُ مَولایَ

عَلِیِّ بنِ مُوسَی الرِّضا عَلَیهِمَا السَّلامُ وَالمَلائِکَةِ المُوَکَّلِینَ

در حرم هر یک از ائمه بجای این اسم مبارک اسم مبارک آن امام

و پدرش را ذکر نماید و اگر حرم حضرت رسول باشد ذکر اسم لازم نیست

بِهذِهِ البُقعَةِ المُبارَکَةِ ثالِثاً ءَاَدخُلُ یا رَسُولَ اللهِ

ءَاَدخُلُ یا حُجَّةَ اللهِ ءَاَدخُلُ یا مَلائِکَةَ اللهِ

المُقیمِینَ المُقَرَّبِینَ فی هذَا المَشهَدِ فَاْذَن لی یا مَولایَ

فِی الدُّخُولِ اَفضَلَ ما اَذِنتَ لِاَحَدٍ مِن اَولِیائِکَ

فَاِن لَم اَکُن اَهلاً لِذلِکَ فَاَنتَ اَهلٌ لَهُ

پس عتبه را ببوس و داخل شو و بگو بِسمِ اللهِ وَبِاللهِ وَفی

سَبیلِ اللهِ وَعَلی مِلَّةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّی اللهُ عَلَیهِ

وَالِدَ اللّهُمَّ اغْفِرْ لِی وَارْحَمْنِی وَتُبْ عَلَیَّ اِنَّکَ

اَنْتَ التَّوّابُ الرَّحِیمُ

واما کیفیت زیارت آنحضرت پس بدانکه از برای آنجناب زیارات

چندی نقل شده و ما در اینجا ذکر میکنیم چهار زیارت را اول زیارتیست

که شیخ جلیل محمد بن الحسن بن الولید منسوب گردانیده اند وگفته اند

که از زیارات ابن قولویه معلوم میشود که مروی از ائمه علیهم السلام باشد

و از برای مقدمات نسبت از غسل و وقت غسل و دعاهای بیرون آمدن

از خانه و غسل زیارت و دعای آن ذکر نموده اند برای مشرف

شدن بحرم مطهر که بپوشی پاکیزه ترین جامه های خود را و بردار

پای برهنه گامهای کوتاه و قار و ذلت بیاد خدا باشد و بگو

اَللّهُ اَکْبَرُ وَلا اِلهَ اِلَّا اللّهُ وَسُبْحانَ اللّهِ وَالْحَمْدُ لِلّهِ

و گامهای خود را کوتاه بردار و چون داخل روضه مقدسه شوی بگو

بِسْمِ اللهِ وَبِاللهِ وَعَلىٰ مِلَّةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَآلِهِ اَشْهَدُ اَنْ لٰا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لٰا شَرِيكَ لَهُ

وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ عَلِيًّا

وَلِيُّ اللهِ پس برو بسوی ضریح و قبر را در پشت خود بگیر

و رو بروی آنحضرت بایست و بگو اَشْهَدُ اَنْ لٰا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ وَحْدَهُ

لٰا شَرِيكَ لَهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَاَنَّهُ سَيِّدُ

الْاَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ وَاَنَّهُ سَيِّدُ الْاَنْبِيٰاءِ وَالْمُرْسَلِينَ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلىٰ مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ وَسَيِّدِ خَلْقِكَ

اَجْمَعِينَ صَلٰوةً لٰا يَقْوىٰ عَلىٰ اِحْصٰائِهٰا غَيْرُكَ اَللّٰهُمَّ

صَلِّ عَلىٰ اَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ اَبِي طٰالِبٍ عَبْدِكَ وَاَخِي

رسولك الذي انتجبته بعلمك وجعلته هاديا لمن
شئت من خلقك والدليل على من بعثته برسالاتك
وديان الدين بعدلك وفصل قضائك بين خلقك
والمهيمن على ذلك كله والسلام عليه ورحمة الله و
اللهم صل على فاطمة بنت نبيك وزوجة وليك
وام السبطين الحسن والحسين سيدي شباب اهل
الجنة الطهرة الطاهرة المطهرة التقية النقية الرضية
الزكية سيدة نساء العالمين واهل الجنة اجمعين
صلوة لايقوى على احصائها غيرك اللهم صل على الحسن
والحسين سبطي نبيك وسيدي شباب اهل الجنة
القائمين في خلقك والدليلين على من بعثته برسالاتك

وديان الدين بعدلك وفصل قضائك بين خلقك
اللهم صل على علي بن الحسين عبدك القائم في خلقك
والدليل على من بعثت برهانك وديان الدين بعدلك
وفصل قضائك بين خلقك اللهم صل على محمد بن علي
عبدك وخليفتك في ارضك باقر علم النبيين اللهم
صل على جعفر بن محمد الصادق عبدك وولي دينك
وحجتك على خلقك اجمعين الصادق البار اللهم
صل على موسى بن جعفر عبدك الصالح ولسانك في خلقك
الناطق بحكمتك والحجة على بريتك اللهم
صل على علي بن موسى الرضا المرتضى
عبدك وولي دينك القائم بعدلك والداعي

الی دینک ودین آبائه الصادقین صلوة لا یقوی

علی احصائها غیرک اللهم صل علی محمد بن علی

عبدک وولیک القائم بامرک والداعی الی سبیلک

اللهم علی علی بن محمد عبدک وولی دینک

اللهم صل علی الحسن بن علی العامل بامرک

القائم فی خلقک وحجتک المؤدی عن نبیک و

شاهدک علی خلقک المخصوص بکرامتک الداعی

الی طاعتک وطاعة رسولک صلواتک علیهم

اجمعین اللهم صل علی حجتک وولیک

القائم فی خلقک صلوة تامة

نامیة باقیة تعجل بها فرجه وتنصره

بِهٖا وَ تَجْعَلْنَا مَعَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ اَللّٰهُمَّ

اِنّي اَتَقَرَّبُ اِلَيْكَ بِحُبِّهِمْ وَاُوالِي وَلِيَّهُمْ وَاُعادي

عَدُوَّهُمْ فَارْزُقْني بِهِمْ خَيْرَ الدُّنْيا وَالْاٰخِرَةِ

وَاصْرِفْ عَنّي بِهِمْ شَرَّ الدُّنْيا وَالْاٰخِرَةِ وَاَهْوالَ

يَوْمِ الْقِيٰمَةِ پس می نشینی نزد سر آنحضرت وعرض بکنی

اَلسَّلامُ عَلَيْكَ يا وَلِيَّ اللّٰهِ اَلسَّلامُ عَلَيْكَ يا حُجَّةَ اللّٰهِ

اَلسَّلامُ عَلَيْكَ يا نُورَ اللّٰهِ فِي ظُلُماتِ الْاَرْضِ اَلسَّلامُ

عَلَيْكَ يا عَمُودَ الدّينِ اَلسَّلامُ عَلَيْكَ يا وارِثَ

اٰدَمَ صَفِيِّ اللّٰهِ اَلسَّلامُ عَلَيْكَ يا وارِثَ نُوحٍ

نَبِيِّ اللّٰهِ اَلسَّلامُ عَلَيْكَ يا وارِثَ اِبْرٰهيمَ خَليلِ

اَلسَّلامُ عَلَیکَ یا وارِثَ اسمعیلَ ذَبیحِ اللهِ اَلسَّلامُ عَلَیکَ

یا وارِثَ موسی کَلیمِ اللهِ اَلسَّلامُ عَلَیکَ یا وارِثَ

عیسی روحِ اللهِ اَلسَّلامُ عَلَیکَ یا وارِثَ مُحَمَّدِ بْنِ

عَبدِاللهِ خاتَمِ النَّبِیّینَ وَحَبیبِ رَبِّ العالَمینَ

رَسولِ اللهِ اَلسَّلامُ عَلَیکَ یا وارِثَ عَلِیِّ ابْنِ اَبی

طالِبٍ اَمیرِ المُؤمِنینَ وَلِیِّ اللهِ اَلسَّلامُ

عَلَیکَ یا وارِثَ فاطِمَةَ سَیِّدَةِ نِساءِ العالَمینَ

اَلسَّلامُ عَلَیکَ یا وارِثَ اَبی مُحَمَّدٍ الحَسَنِ اَلسَّلامُ

عَلَیکَ یا وارِثَ اَبی عَبدِاللهِ الحُسَینِ اَلسَّلامُ

عَلَیکَ یا وارِثَ عَلِیِّ بْنِ الحُسَینِ سَیِّدِ العابِدینَ

اَلسَّلامُ عَلَیکَ یا وارِثَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ باقِرِ عِلمِ

الاولين والآخرين السلام عليك يا وارث

جعفر بن محمد الصادق البار الامين السلام

عليك يا وارث ابي الحسن موسى بن جعفر الكاظم

الحليم السلام عليك ايها الشهيد السعيد المظلوم

المقتول السلام عليك ايها الصديق الوصي

البار التقي اشهد انك قد اقمت الصلوة و

اتيت الزكوة وامرت بالمعروف ونهيت عن

المنكر وعبدت الله مخلصا حتى اتيك اليقين

السلام عليك يا ابا الحسن ورحمة الله وبركاته

انه حميد مجيد لعن الله امة قتلتك ولعن الله

امة ظلمتك لعن الله امة استنت اساس

الظَّالِمِ وَالْجَوْرِ وَالْبِدْعَةِ عَلَيْكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ

پس خود را بضریح می چسبانی و میگوئی

اَللّٰهُمَّ اِلَيْكَ صَمَدْتُ مِنْ اَرْضِي وَقَطَعْتُ الْبِلَادَ
رَجَاءَ رَحْمَتِكَ فَلَا تُخَيِّبْنِي وَلَا تَرُدَّنِي بِغَيْرِ قَضَاءِ
حَوَائِجِي وَارْحَمْ تَقَلُّبِي عَلَى قَبْرِ ابْنِ اَخِي نَبِيِّكَ
صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِاَبِي اَنْتَ وَاُمِّي اَتَيْتُكَ
زَائِرًا وَافِدًا عَائِذًا مِمَّا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي وَاحْتَطَبْتُ
عَلَى ظَهْرِي فَكُنْ لِي شَافِعًا اِلَى اللّٰهِ تَعَالَى يَوْمَ
حَاجَتِي وَفَقْرِي وَفَاقَتِي فَاِنَّ لَكَ عِنْدَ اللّٰهِ
مَقَامًا مَحْمُودًا وَاَنْتَ عِنْدَ اللّٰهِ وَجِيهٌ

پس دست راست را بلند میکنی و دست چپ را بر قبر می گشائی و میگوئی

اَللّٰهُمَّ اِنِّي اَتَقَرَّبُ اِلَيْكَ بِحُبِّهِمْ وَ وِلاٰيَتِهِمْ

اَتَوَلّٰى آخِرَهُمْ بِمٰا تَوَلَّيْتَ بِهِ اَوَّلَهُمْ وَ اَبْرَءُ

مِنْ كُلِّ وَلِيجَةٍ دُونَهُمْ اَللّٰهُمَّ الْعَنِ الَّذِينَ

بَدَّلُوا نِعْمَتَكَ وَ اتَّهَمُوا نَبِيَّكَ وَ جَحَدُوا آيٰاتِكَ

وَ سَخِرُوا بِاِمٰامِكَ وَ حَمَلُوا النّٰاسَ عَلٰى اَكْتٰافِ

آلِ مُحَمَّدٍ اَللّٰهُمَّ اِنِّي اَتَقَرَّبُ اِلَيْكَ بِاللَّعْنَةِ

عَلَيْهِمْ وَ الْبَرٰائَةِ مِنْهُمْ فِي الدُّنْيٰا وَ الْآخِرَةِ

پس برمیگردی بسنه دپای مبارک میروی و میگوئی

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْكَ يٰا اَبَا الْحَسَنِ صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى رُوحِكَ

وَ بَدَنِكَ صَبَرْتَ وَ اَنْتَ الصّٰادِقُ الْمُصَدَّقُ

قَتَلَ اللّٰهُ مَنْ قَتَلَكَ بِالْاَيْدِي وَ الْاَلْسُنِ

پس تضرع و مبالغه کن در لعنت کردن بر کشنده امیرالمؤمنین

و قاتلان حسن و حسین علیهم السلام و قاتلان جمیع اهل بیت

رسول خدا صلی الله علیه و آله بهر قسم که میخواهی و اگر این عبارت را که

بعضی از دعا اخذ شده بخواند مناسب است اَللّٰهُمَّ الْعَنْ

قَتَلَةَ اَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ وَقَتَلَةَ الْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ

وَقَتَلَةَ اَهْلِ بَیْتِ نَبِیِّکَ اَللّٰهُمَّ الْعَنْ اَعْدَاءَ

آلِ مُحَمَّدٍ وَقَتَلَتَهُمْ وَزِدْهُمْ عَذَاباً فَوْقَ

الْعَذَابِ وَهَوَاناً فَوْقَ الْهَوَانِ وَذُلّاً فَوْقَ

ذُلٍّ وَخِزْیاً فَوْقَ خِزْیٍ اَللّٰهُمَّ دُعَّهُمْ اِلَی

النَّارِ دَعّاً وَاَرْکِسْهُمْ فِی اَلِیمِ عَذَابِکَ رَکْساً وَ

احْشُرْهُمْ وَاَتْبَاعَهُمْ اِلٰی جَهَنَّمَ زُمَراً

پس از پشت قبر بر و نزد سر آنحضرت دو رکعت نماز بکن در رکعت

اول سوره یس و در رکعت دوم سوره الرحمن بخوان و جهد بکن

در دعا و تضرع و بسیار دعا کن از برای خود و پدر و مادر خود

و جمیع برادران مؤمن خود و آنچه خواهی نزد سر آنحضرت بیان

و باید که نمازهای خود را قبل از قبر بکنی مؤلف گوید این

زیارت بهترین زیارت آنحضرتست

(در اینجا مؤلف محترم زیارت جوادیه و دو زیارت مختصر دیگر نقل

فرموده اما چون زیارتی که خواندی میفرماید بهترین زیارات

آنحضرتست زیارات دیگر برای اختصار نوشته نشد)

بدانکه زیارت جامعه و همچنین زیارت امین الله را در این

روضه شریفه و سایر روضات خواندن مناسبت و چون نسخه

زیارت جامعه خسروان است واین مختصر گنجایش ذکر آن
نداشت ایراد نکردم اما زیارت امین الله پس بدان که این
زیارت در نهایت صحت و اعتبار است و در تمام کتب مزاریه
و در غیر اینها نیز این زیارت نقل شده و علامه مجلسی فرموده
که آن بهترین زیارات است از جهة متن و سند و باید که در جمیع
روضات مقدسه بدان مواظبت نماید و کیفیت آن چنان است
که بسندهای معتبر روایت شده از جابر از امام محمد باقر علیه السلام
که امام زین العابدین علیه السلام بزیارت امیرالمؤمنین صلوات الله
علیه آمد و نزد قبر آنحضرت ایستاد و گریست و گفت

السَّلامُ عَلَيْكَ يا أَمِينَ اللهِ فِي أَرْضِهِ وَحُجَّتَهُ عَلى عِبادِهِ
السَّلامُ عَلَيْكَ يا مَوْلايَ أَشْهَدُ أَنَّكَ جاهَدْتَ

فِي اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَعَمِلْتَ بِكِتَابِهِ وَاتَّبَعْتَ سُنَنَ

نَبِيِّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَتّٰى دَعَاكَ اللّٰهُ اِلٰى

جِوَارِهِ فَقَبَضَكَ اِلَيْهِ بِاخْتِيَارِهِ لَكَ كَرِيمَ ثَوَابِهِ

وَاَلْزَمَ اَعْدَاءَكَ الْحُجَّةَ فِي قَتْلِهِمْ اِيَّاكَ مَعَ مَا

لَكَ مِنَ الْحُجَجِ الْبَالِغَةِ عَلٰى جَمِيعِ خَلْقِهِ اَللّٰهُمَّ صَلِّ

عَلٰى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْعَلْ نَفْسِي مُطْمَئِنَّةً بِقَدَرِكَ

رَاضِيَةً بِقَضَائِكَ مُولَعَةً بِذِكْرِكَ وَدُعَائِكَ مُحِبَّةً

لِصَفْوَةِ اَوْلِيَائِكَ مَحْبُوبَةً فِي اَرْضِكَ وَسَمَائِكَ

صَابِرَةً عِنْدَ نُزُولِ بَلَائِكَ شَاكِرَةً لِفَوَاضِلِ نَعْمَائِكَ

ذَاكِرَةً لِسَوَابِغِ آلَائِكَ مُشْتَاقَةً اِلٰى فَرْحَةِ لِقَائِكَ

مُتَزَوِّدَةً التَّقْوٰى لِيَوْمِ جَزَائِكَ مُسْتَنَّةً بِسُنَنِ

اَوْلِيٰائِكَ مُفٰارِقَةٌ لِاَخْلاٰقِ اَعْدٰائِكَ مَشْغُولَةٌ
عَنِ الدُّنْيٰا بِحَمْدِكَ وَثَنٰائِكَ پس پهلوی روی خود را
به قبر مبارک بگذارد و بگو اَللّٰهُمَّ اِنَّ قُلُوبَ الْمُخْبِتِينَ
اِلَيْكَ وٰالِهَةٌ وَسُبُلَ الرّٰاغِبِينَ اِلَيْكَ شٰارِعَةٌ
وَاَعْلاٰمَ الْقٰاصِدِينَ اِلَيْكَ وٰاضِحَةٌ وَاَفْئِدَةَ الْعٰارِفِينَ
مِنْكَ فٰازِعَةٌ وَاَصْوٰاتَ الدّٰاعِينَ اِلَيْكَ صٰاعِدَةٌ
وَاَبْوٰابَ الْاِجٰابَةِ لَهُمْ مُفَتَّحَةٌ وَدَعْوَةَ مَنْ نٰاجٰاكَ
مُسْتَجٰابَةٌ وَتَوْبَةَ مَنْ اَنٰابَ اِلَيْكَ مَقْبُولَةٌ وَ
عَبْرَةَ مَنْ بَكىٰ مِنْ خَوْفِكَ مَرْحُومَةٌ وَالْاِغٰاثَةَ لِمَنِ
اسْتَغٰاثَ بِكَ مَوْجُودَةٌ وَالْاِعٰانَةَ لِمَنِ
اسْتَعٰانَ بِكَ مَبْذُولَةٌ وَعِدٰاتِكَ لِعِبٰادِكَ

مُنجزة وزلّات من استقالك مُقالة واعمال
العاملين لديك محفوظة وارزاق الخلائق
من لدنك نازلة وعوائد المزيد اليهم واصلة
وذنوب المستغفرين مغفورة وحوائج خلقك
عندك مقضيّة وجوائز السّائلين عندك
موفرة وعوائد المزيد متواترة وموائد المستطعمين
معدّة ومناهل الظماء لديك مترعة اللّهم
فاستجب دعائي واقبل ثنائي واجمع بيني وبين
اوليائي واحبائي بحق محمّد وعليّ وفاطمة والحسن
والحسين والائمة من ذريّة الحسين عليهم السّلام
انّك وليّ نعمائي ومنتهى مناي

وَغَایَةُ رَجَائِی فِی مُنْقَلَبِی وَمَثْوَایَ این زیاده را

مرحوم نوری نقل نموده اَنْتَ اِلٰهِی وَسَیِّدِی وَمَوْلَایَ

اِغْفِرْ لِاَوْلِیَائِنَا وَکُفَّ عَنَّا اَعْدَائَنَا وَاَشْغِلْهُمْ

عَنْ اَذَانَا وَاَظْهِرْ کَلِمَةَ الْحَقِّ وَاجْعَلْهَا الْعُلْیَا

وَاَدْحِضْ کَلِمَةَ الْبَاطِلِ وَاجْعَلْهَا السُّفْلٰی اِنَّکَ

عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیرٌ بدانکه در حرم حضرت امام رضا ع دو

رکعتست که از ایشان زبان نمازیکه وارده اول نماز برای حاجت

چنانچه از حضرت امام علی النقی علیه السلام منقولست که هرکه را بسوی

خدا حاجتی باشد پس زیارت کند قبر جدم حضرت علی بن موسی الرضا

علیه السلام را در شهر طوس و حال آنکه غسل کرده باشد و نزد سر آنحضرت

دو رکعت نماز بکند و در قنوت نماز حاجت خود را بطلبد پس

مستجاب میشود مگر آنکه از برای گناهی یا قطع رحمی سؤال کند

بدرستیکه موضع قبر آنحضرت بقعه ایست از بقعه های بهشت

و هیچ مؤمنی او را زیارت میکند مگر آنکه حق تعالی او را از آتش

جهنم آزاد میکند و داخل بهشت میگرداند ودوم نماز جعفر است

علامه مجلسی فرموده و در بعضی کتب نقل کرده اند از حسین بن

احمد فقیه رازی که هر که زیارت کند حضرت امام رضا یا دیگری

از ائمه علیهم السلام را پس نماز جعفر را نزد قبر آنحضرت بجا آورد

برای او نوشته شود بهر رکعتی ثواب کسیکه هزار حج و هزار

عمره بجا آورده باشد و هزار بنده آزاد کرده باشد و هزار

مرتبه در جهاد ایستاده باشد با پیغمبر مرسل و بهر گامی ثواب

صد حج و صد عمره و صد بنده آزاد کردن داشته باشد و صد حسنه

از برای وی نوشته شود و صد گناه از و محو شود و طریقه اش اینست
که چهار رکعت به دو تشهد و دو سلام و در رکعت اول بعد از حمد
سوره اذا زلزله میخواند و در رکعت دوم بعد از حمد والعادیات و در رکعت سوم
بعد از حمد سوره اذا جاء نصر الله و در رکعت چهارم بعد از حمد سوره
قل هو الله و در هر رکعت بعد از فراغ از قرائت پانزده مرتبه
میگوئی سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر و در
رکوع همین تسبیحات را ده مرتبه بگوید و چون سر از رکوع
بردارد ده مرتبه و در سجده اولی ده مرتبه و بعد از سر برداشتن ده
مرتبه و در سجده دوم ده مرتبه و در سر برداشتن پیش از آنکه
برخیزد ده مرتبه و در هر چهار رکعت چنین کند که مجموع سیصد مرتبه شود
و هزار و دویست تسبیح بوده باشد ملتمس دعا دارد محمد تقی بن یعقوب

در احوال خواجه ربیع — بدانکه خواجه ربیع قرشی در میان سنی
مشهد واقعست در بقعه بزرگی و در میان باغی با صفا و او
همان ربیع بن خثیم است که از تابعین و از اتباع ابن مسعود
صحابیست و یکی از آن زهاد معروفین و از آن چهار نفر محدود
ایشان است که عامر بن عبد قیس و هرم بن حیان و اویس
قرن باشند و این چهار نفر از زهاد ثمانیه اصحاب امیرالمؤمنین ع
بوده برخلاف چهار نفر دیگر که بر باطل بوده که ابو مسلم خولانی
و مسروق بن اجدع و حسن بن ابی الحسن و اسود بن یزید باشند
و از کتاب مطالب السئول ظاهر میشود که خواجه ربیع عموی همام
بن عباده بن خثیم است که از متعبدین اصحاب امیرالمؤمنین بوده
و بالجمله جمعی خواجه ربیع را مدح و ستایش نموده اند شهید ثانی

نوشته در مجالس فرموده که قبر شریفش در کنار رود خانه طوس و دیگر
بمشهد مقدس واقعست و از ثقات آن دیار شنیده شد که در وقتی
که امام علی بن موسی الرضا با مامون عباسی در طوس بسر میبردند بزیارت
خواجه ربیع توجه میفرمودند و گفتانه بر افضلیت و شرفها انتهی
و شیخ بهائی نیز در جواب شاه عباس ماضی در سئوال از
حال خواجه ربیع نوشته بعضی میگویند که خواجه ربیع علیه الرحمه
از اصحاب امیر المومنین علیه السلام است و بسیار مقرب بآنحضرت
بوده و در کشتن عثمان داخل شده و در وقتی که با لشکر اسلام بخراسان
بجهاد با کفار آمده بود اینجا فوت شده و از حضرت امام رضا منقولست
که فرموده بود ما را از آمدن بخراسان فایده دیگر نرسیده بجز زیارت
خواجه ربیع و شیخ ثقة الاسلام محدث جلیل جناب حاجی میرزا حسین

نوری نور الله مرقده در باب پنجم نفس الرحمن فرموده که ربیع بن خثیم

در میان اصحاب امیر المؤمنین علیه السلام رسید در زهد و عبادت

بمرتبه که رسیده تا آن حدی همانا روایت شده که مدت بیست سال

تکلم نکرد به چیزی از امور دنیا مگر آنکه روزی بعض تلامیذ خود

گفت که در قریه شما آیا مسجدی هست یا نه گفت بلی پرسید پدرت

زنده هست یا مرده بعد از این سؤال پشیمان شده خود را خطاب کرد

که ای ربیع سیاه گردی نامه خود را الخ و هم بعد از دو فقره نقل از

زهاد از قشیری نقل کرده که چون ربیع وفات کرد دخترکی در

همسایگی او بود با پدر خود گفت که این ستونی که در خانه همسایه بود

کجا شد پدر با وی گفت که این ستون مرد صالحی بود که در همسایگی

ما بود از اول شب تا صباح عبادت ایستاده بود و شبها که بنا بر یکی

بر بام بیامدی در حال قیام او را میدیدی خیال کردی که او

ستون بود الی غیر ذلک شیخ مرحوم فرموده با این مقام و درجه

و عبادت ایمان و یقین او ضعیف بوده پس از ان از کتاب صفین

نصر بن مزاحم قصه تشکیک او را در قتال با معویه در کتاب طبقات

امیر المؤمنین علیه السلام و آنکه در ان حرب حاضر نشد و از حضرت

درخواست کرد که او را بیکی از سرحدات بفرستد و ایشان چهارصد نفر

بودند و از اصحاب ابن مسعود محسوب میشدند پس امیر المؤمنین ع

برای او ترتیب لوائی داد و او را بسرحد ری فرستاد انتهی

و صاحب مجمع البحرین نیز در لغت ربع این فقره را از نصر

بتوسط شرح نهج ابن ابی الحدید نقل کرده و قریب بهمین را

صاحب روضة الصفا نقل کرده الا آنکه گفته که حضرت امیر المؤمنین ع

او را بقیه دین فرستاد و شاید بهمین ملاحظه باشد که عالم فاضل

خبیر میرزا عبدالله اصفهانی صاحب ریاض العلماء و حیاض الفضلا

ـه انچه خواجه ربیع را محل نظر قرار داده و لکن باوجود اینها

صاحب روضات الجنات از تاریخ ابن اعثم کوفی نقل کرده انچه

از نصر بن مزاحم نقل شده نقل کرده فقال و عن تاریخ ابن

اعثم الکوفی انه کان احد من اتصل بعلی علیه السلام من جملة

ولاة بره حین توجه الی حرب صفین و کان خلیفة و ورده

فورد فی اربعة آلاف من عساکر ارض الری مکملین مسلمین و مجهزین

و وروده تحرک الموکب المبارک المرتضوی الی حرب معاویه و نال

له بذلک درجة و فضلا ثم ان من طرایف اخبار ربیع روایة

صاحب الاحیاء انه کان قد حفر فی داره قبرا فکان اذا وجد

في قلبه قساوة دخل فيه واضطجع ومكث فيه ساعة ثم يقول
رب ارجعون لعلي اعمل صالحا فيما تركت يرددها ثم يرد
على نفسه يا ربيع قد رجعناك فاعمل ونقل انه قيل ما نراك
تعاتب احدا فقال لست عن نفسي راضيا فاتفرغ لذم
الناس ثم انشد لنفسي ابكي لست ابكي لغيرها لنفسي عن نفسي
عن الناس شاغل ومن كلامه لو كانت الذنوب تفوح ما جلس
احد في جنب احد وقال ايضا العجب من قوم يعملون لدار
يرحلون منها كل يوم مرحلة ويتركون العمل لدار يرحلون
اليها كل يوم مرحلة وكان يقول ان عوفينا من شر
ما اعطينا لم يضرنا ما زوي عنا وفي البحار عن بعض وكان
ربيع بن خثيم يضع قرطاسا بين يديه ويكتب ما يتكلم ثم يحا

نفسه فی عشیته باله و ماعلیه ثم یقول اده نجی الصامتون و بقینا

و فی کلزار قدس حکی انه بینما الربیع بن خیثم جالس علی باب

داره اذ جاءه حجر فصک وجهه فشجه فجعل یمسح الدم

عن جبهته و هو یقول لقد وعظت یا ربیع فقام و دخل داره

و لم یخرج حتی اخرجت جنازته و فی کامل ابن اثیر

توفی الربیع بن خیثم الکوفی الزاهد سنه ثلث و ستین

و اما احوال خواجه ابوالصلت بدانکه او همان ابوالصلت هروی

است که اسمش عبدالسلام بن صالح است و او یکی از شیعه

از حضرت امام رضا علیه السلام بلکه خادم آنجناب و حامل اسرار

از آنحضرت نقل کرده و او ثقه و صحیح الحدیث و شیعی مذهب

و محب آل رسول است الا آنکه با علمای عامه نیز مخالطه داشته

وازین جهة است که کلمات علما در حق او مختلف شده و بعضی

او را عامی گرفته اند ولکن کسیکه رجوع کند بکتاب عیون

اخبار الرضا و امالی و غیره و ملاحظه کند روایاتیرا که او از حضرت

امام رضا نقل کرده که از جمله آنها احتجاج آنحضرت بر علی بن

محمد الجهم است در عصمت انبیا و سؤالات او از آنحضرت از معنی

زیارت الرب و وجه الله و غیر ذلک که احقر جملهٔ آنها را در

فهرست بحار نقل کرده ام خواهد دانست شیعی بودن او را و علمای

عامه نیز تصریح بتشیع او نموده اند بلکه بعضی در حق او گفته اند

انه رافضی خبیث و ابن جوزی گفته انه خادم الرضا

شیعی مع صلاحه و سید العلماء و المتکلمین و مروج مذهب ابائه

الطاهرین سیدنا الاجل میر حامد حسین هندی اعلی الله درجته

در عقبات روایاتی از او نقل کرده و جمله کلمات علماء عامه را
در توثیق و تجلیل او ذکر کرده و از یحیی بن معین و غیر او نقل
کرده که در حق او نقل کرده اند ثقة مامون و روی عن
مستدرک الحاکم باسناده عن صالح بن محمد بن حبیب الحافظ
یقول وسئل عن ابی الصلت الهروی فقال دخل یحیی بن معین
ونحن معه علی ابی الصلت فسلم علیه فلما خرج تبعته فقلت له
ما تقول رحمک الله فی ابی الصلت فقال هو صدوق انتهی
و شیخ فقیه مرحوم حاج شیخ عبدالرحیم بروجردی رضوان الله علیه
در بعضی مجالس خود کلام را در حق او بسط داده و بالجمله از برای
او است کتاب وفاة الرضا ع و در سه جا مزار او را نشان میدهند
یکی در خارج شهر مشهد در جنوب طرق بفاصله یک فرسخ دیگر

که در حق او

در سمنان بسیم در قم نزدیک دروازه ری و در هر یک از این

نقطه بناء و بقعه بنام او مشهور است و بقعه که در نزدیک مشهد

واقع است صحن و بارگاه دارد و قریب بمغرب صحن آن قبر خواجه

مراد است که مردم بزیارتش بسیار میروند و گوسفند نذری

میبرند و مراد میطلبند .

تمام شد کتاب تحفة الطوسیه از تالیفات حضرت

آقای حاج شیخ عباس قمی دامت برکاته بدست

فقیر محمد تقی بن یوسف حاتمی

التماس دعا دارم

بتاریخ غره شهر رجب المرجب ۱۳۵۷

هو الموفق

رساله مشهد نامه مسمی به تحفة الطوسیه

از تألیفات عالم جلیل حضرت آقای حاج

شیخ عباس قمی دامت برکاته

بسرمایه

آقای حاج سید احمد مدیر کتابفروشی اسلامیه

چاپ شد

کتب زیر در کتابفروشی اسلامیه بفروش میرسد

کتاب	بها
قرآن کشف الایات والمطالب چاپ جدید	۴۵ ریال
قرآن کشف با تفسیر زوارئی	۴۰ »
شرح نهج البلاغه لاهیجانی بفارسی	۲۵ »
صد کلمه قصار حضرت امیر ع	۵ر۲ »
کاشف الاسرار تألیف ملا نظر علی طالقانی	۴۰ »
معراج السعاده نراقی	۲۰ »
مقامات العلیه حاج شیخ عباس قمی	۵ »
منازل الاخره	۴ »
نزهت النواظر	۴ »
جلاء العیون مرحوم مجلسی	۱۵ »
عین الحیوة « «	۱۵ »
حق الیقین « «	۱۵ »
سیزدهم بحار ترجمه بفارسی	۳۰ »
حلیة المتقین با کاغذ اعلی	۱۴ »
تحفة المجالس ابن تاج الدین حسن سلطان محمد	۲۲ »
توحید مفضل عمر ابن جعفی	۵ر۳ »
یوسفیه با ۱۲ بند محتشم و ۱۴ بند صباحی	۲ر۵ »
گنجینة الاسرار با معراج المحبه	[illegible] »